

Vad är en energigemenskap?

FAKTABLAD FRÅN POWER CIRCLE

Mars 2026

**Energigemenskaper,
flexibilitet och digita-
lisering – kan möjlig-
göra en resurseffektiv
energiomställning**

**Begreppet
energigemenskaper
introducerades 2019
av EU som en central
del i deras politik för
energiomställningen**

Bakgrund

Det svenska elsystemet förändras och för att kunna nå de nationellt uppsatta klimatmålen står samhället inför en storskalig elektrifiering. Detta ställer höga krav på de svenska elnäten, som redan idag begränsas av bristande kapacitet i flera regioner runt om i landet. Samtidigt engagerar sig allt fler aktörer i energisystemet, och nya tekniker och strategier möjliggör både kostnads- och resurseffektivitet. För att samordna resurser och stärka flexibiliteten finns olika tillvägagångssätt, exempelvis genom styrsignaler som ger incitament till individuell optimering eller via energigemenskaper där samverkan organiseras kollektivt.

Energigemenskaper har ännu inte fått något stort genomslag i Sverige trots att EU-parlamentet har valt att lyfta fram just energigemenskaper som en central del i sin energiomställningspolitik. Detta för att ge medborgarna större makt över sin egen energisituation samt att ge medborgarna bättre möjligheter att bidra till övergången till ett förnybart energisystem genom att motivera investeringar i decentraliserad teknik som solceller och batterilager. Begreppet introducerades redan 2019 i EU:s *Ren energi-paket*¹ som en ny organisationsform på den europeiska energimarknaden.

Detta faktablad går igenom vad energigemenskaper innebär i en elsystemkontext och beskriver vart vi står i utvecklingen av energigemenskaper när det kommer både till teknik och incitament och konkreta projekt.

¹ Europeiska kommissionen (2019), [Clean energy for all Europeans package](#).

Energigemenskap

En sammanslutning av medlemmar som gemensamt producerar, lagrar, konsumerar eller säljer el. Med kan fysiska personer, kommuner samt små företag vara. Två olika typer definieras i EU:s direktiv:

Medborgarenergigemenskap

Från Elmarknadsdirektivet

Geografisk avgränsning: Ingen.

Verksamhet: Inom elmarknaden

Teknik: Teknikneutral

Gemenskaper för förnybar energi

från Förnybartdirektivet

Geografisk avgränsning: Medlemmar ska vara lokaliserade nära den förnybara energianläggningen

Verksamhet: Hela energisektorn

Teknik: Endast förnybar energi

Energidelning

En elanvändares egenförbrukning av förnybar energi som produceras eller lagras i en egen, hyrd eller leasad anläggning, eller som överläts från en annan elanvändare som producerar egen el.

Geografisk avgränsning: Inom ett och samma elområde

Effektdelning

Ibland används begreppet effektdelning för att illustrera att den el som delas också hushåller med effekt och t.ex. kapar höga toppar.

Olika energigemenskaper

Energigemenskaper har i svensk kontext ingen formell definition, men kan beskrivas som *en sammanslutning av medlemmar som gemensamt konsumerar, producerar, lagrar och/eller säljer energi*². Energigemenskaper presenterades som strategi för att involvera medborgare i energiomställningen. Ett centralt syfte är att skapa miljömässiga, ekonomiska och sociala samhällsnyttor till medlemmar och lokalsamhälle, inte primärt ekonomisk vinst. Det kan därmed vara ett alternativ för de medborgare som inte har tid, pengar eller annan möjlighet till egenproducerad el³.

Energigemenskaper vs energidelning

Begreppen energigemenskaper och energidelning överlappar delvis, men har vuxit fram för olika syften. Energimarknadsinspektionen föreslår att energidelning ska definieras som *en elanvändares egenförbrukning av förnybar energi som produceras eller lagras i en egen, hyrd eller leasad anläggning, eller som överläts från en annan elanvändare som producerar el*⁴. Det som istället särskiljer energigemenskaper är att det sker som en gemensam aktivitet³. Detta innebär att **energidelning** är aktiviteten att dela energi medan **energigemenskaper** är en organisationsform som kan använda energidelning som verktyg.

² Energimyndigheten (2024), [Energigemenskaper Förutsättningar och förslag på främjandeinsats](#)

³ Jämtkraft (2023), [Energigemenskaper Vad är det och hur kommer det påverka Jämtkraft Elnät?](#)

⁴ Energimarknadsinspektionen, (2025) [Energidelning och andra nyheter till följd av ändringar i EU:s elmarknadslagstiftning](#)

Olika sätt att energidela^{2,3}

Virtuell delning:
Elen delas genom
avräkning via det
befintliga elnätet.

Virtuell delning

Virtuell energidelning innebär att elen delas via ordinarie elnät, vilket gör att inget nytt elnät behöver byggas. Kostnaderna fördelas på medlemmarna via avräkningen av måtvärdena, om en fastighet producerar el och en annan konsumerar inom samma energigemenskap, kvittas produktion och konsumtion administrativt. I detta fall passerar elen mätaren vilket gör att medlemmarna betalar full avgift på den delade elen.

Kompletterande nät:
Nya elkablar dras
men anslutningen till
det ordinarie nätet
behålls.

Eget kompletterande nät

Kompletterande nät innebär att egna kablar dras mellan de fastigheter som ingår i energigemenskapen. Detta är tillåtet enligt IKN-förordningen, under förutsättning att varje fastighet fortsatt är ansluten till det ordinarie elnätet. Det räcker med en anslutningspunkt per fastighet, även om flera byggnader kan finnas inom samma fastighetsgräns. Den el som delas inom det egna kompletterande nätet undantas samtidigt vissa avgifter, eftersom den inte passerar mätaren eller det koncessionspliktiga elnätet.

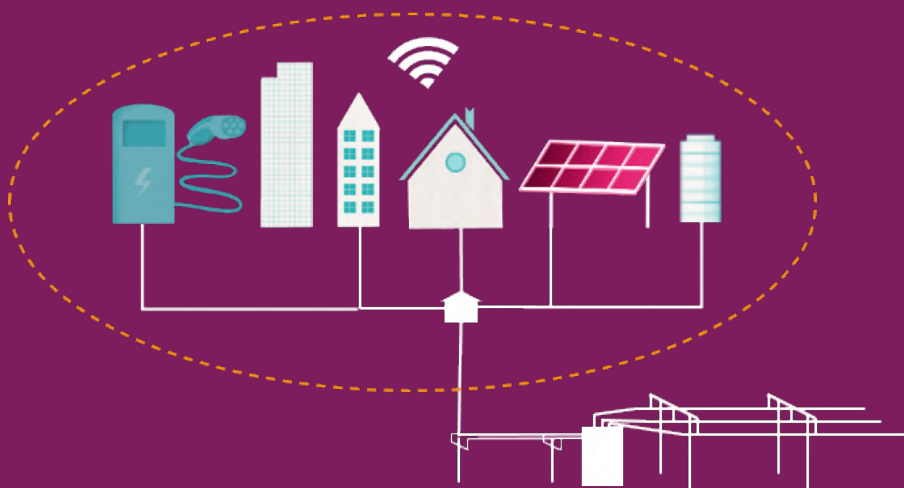
Eget nät: Det ordina-
rie nätet hyrs eller tas
över av gemenskapen
för delning av el.

Helt eget nät (hyra)

Energidelning mellan olika fastigheter via eget nät innebär att anslutningspunkten mot elnätet flyttas ut. I Sverige är detta bara tillåtet i undantagsfall, som t.ex. industriområden eller institutioner för vård och utbildning. I vissa andra länder är detta möjligt i större omfattning, exempelvis genom att gemenskapen hyr en del av det ordinarie elnätet av nätägaren.

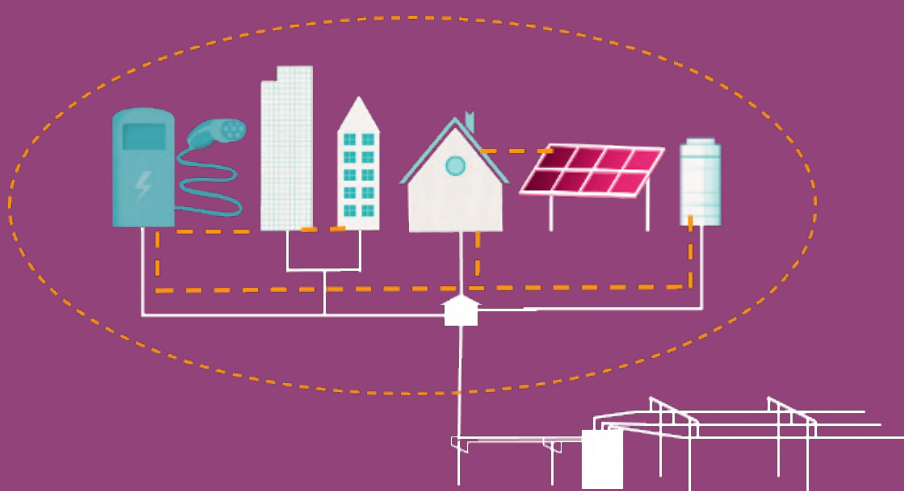
Virtuell delning

Elen delas genom avräkning via det befintliga elnätet.

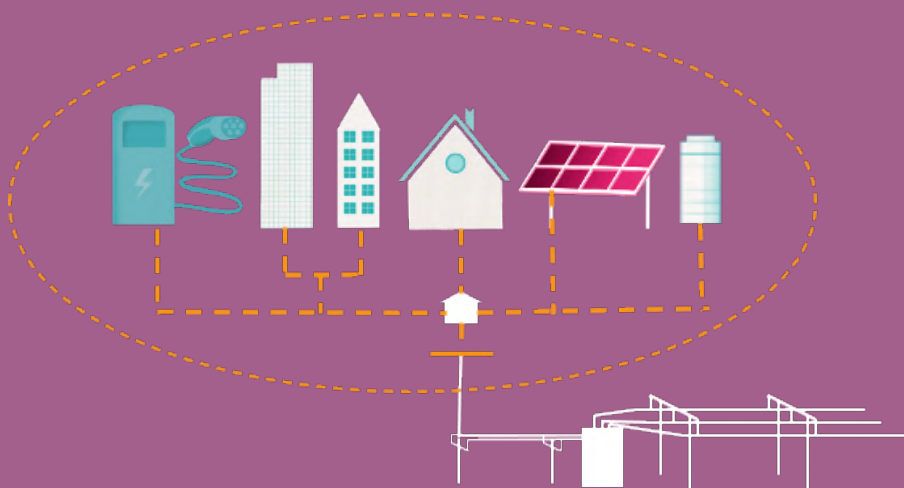
Eget kompletterande nät

Nya elkablar dras men anslutningen till det ordinarie nätet behålls.

Helt eget nät

Det ordinarie nätet hyrs eller tas över av gemenskapen för delning av el.

Energigemenskaper kan ge nytta till elsystemet

Det finns många potentiella nytta från energigemenskaper. De nytta som beskrivs här nedan fokuserar framför allt på elsystemet och potentiella nytta för nätägare, men energigemenskaper kan även bidra med samhällliga, miljömässiga och sociala nytta.

Effektivare nätutnyttjande

Energigemenskaper kan bidra till ett mer effektivt utnyttjande av elnätet genom att gemensamt öka egenanvändningen av lokalt producerad el, samt samordna laddning, värmestyrning, lagring och annan flexibilitet. Detta kan minska effektoppar mot överliggande nät - både för produktion och konsumtion - vilket skapar utrymme för fler nyanslutningar inom befintlig nätkapacitet och reducerar behovet av framtida nätutbyggnad eller förstärkning. Kortare avstånd mellan produktion och användning av el bidrar dessutom till minskade nätförluster.

Förbättrad elkvalitet och spänning

Ökad egenanvändning av lokalt producerad el kan minska inmatningen av solel till elnätet, vilket kan reducera utmaningar med spänningshållning kopplat till hög solelsproduktion långt ut i nätet. Lokala batterier och annan kraftelektronik kan dessutom förbättra spänningshållning och elkvalitet.

Ökad robusthet och resiliens

Mer distribuerad elproduktion kan stärka leveranssäkerheten och möjliggöra ödrift i delar av lokalnätet, vilket minskar konsekvenserna av avbrott. Energigemenskaper kan även öka tillgången till flexresurser, såsom fler eller större batterilager, vilket stärker flexibilitetspotentialen hos lokala flex- eller stöd-tjänstmarknader. Detta bidrar till ett mer robust elsystem, både lokalt och nationellt.

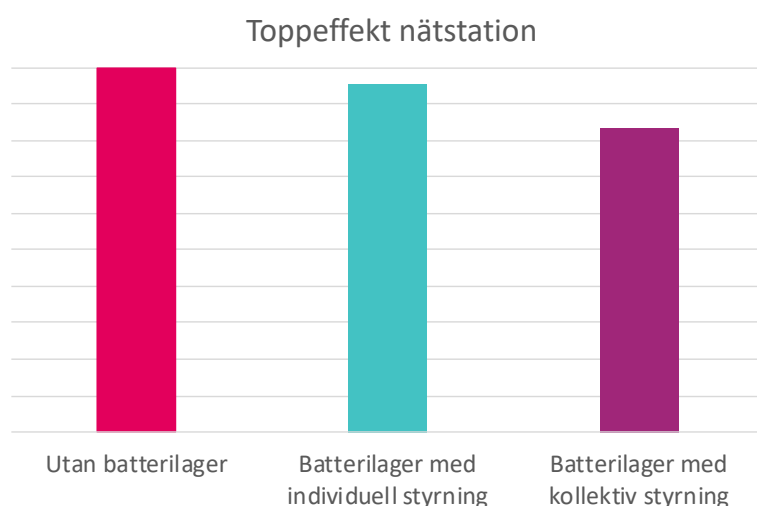
Effektiviserat energisystem

Energigemenskaper kan öka användningen av lokala energiresurser genom att möjliggöra gemensamma investeringar i lokal energiproduktion och flexibilitet. Detta kan dessutom ge stordriftsfördelar, exempelvis större batterilager med lägre kostnad per kWh. Genom ökade investeringar i lokal elproduktion kan behovet av ny storskalig produktion och långväga överföring minska. Mindre, lokala satsningar kan även potentiellt genomföras snabbare än stora investeringsprojekt.

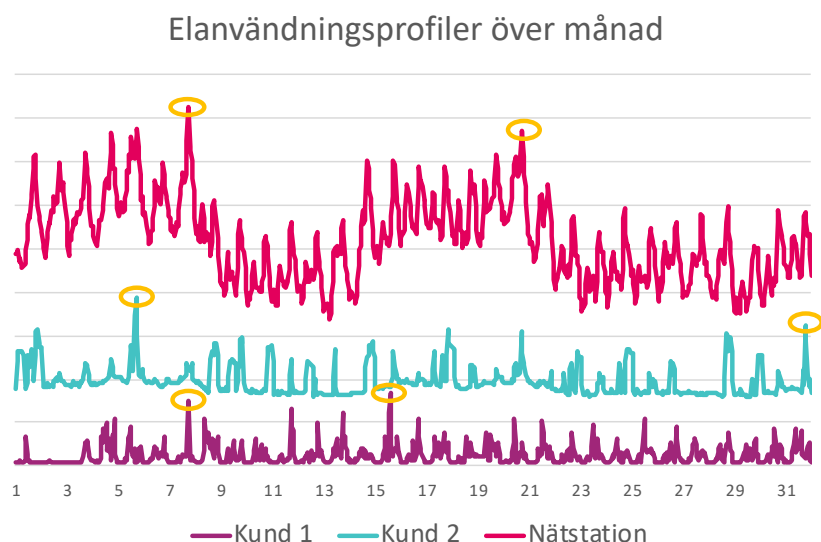
Observera att energigemenskaper inte automatiskt skapar nytta för elnätet, och att de i vissa fall även kan medföra nackdelar, som inlåsnings effekter kring val av teknik och leverantörer samt ökad resursanvändning och miljöpåverkan om kompletterande nät byggs.

Energigemenskapens potential att sänka topplast

I forskningsprojektet "Energigemenskaper som stöttar elnätet" som genomförs under 2025 till 2026 undersöks energigemenskapers möjlighet att bidra till minskade effekttoppar vintertid. Här nedan visas några preliminära resultat.

Diagrammet visar toppeffekten i en nätstation i tre scenarier: utan batterilager, med individuellt styrda batterier samt med kollektivt styrd batterikapacitet som optimeras mot områdets totala last. Jämförelsen illustrerar potentialen i att samordna flexibilitetsresurser för att minska toppeffekter i elnätet. Observera att den individuella styrningen inte inkluderar externa styrsignaler, såsom prissignaler eller tariffer.

Diagrammet visar att individuella kunders toppar inte nödvändigtvis inträffar när elnätet är som mest belastat. Om optimering görs för att kapa individuella toppar ger det därmed inte lika stor nytta.

Reglering och incitament

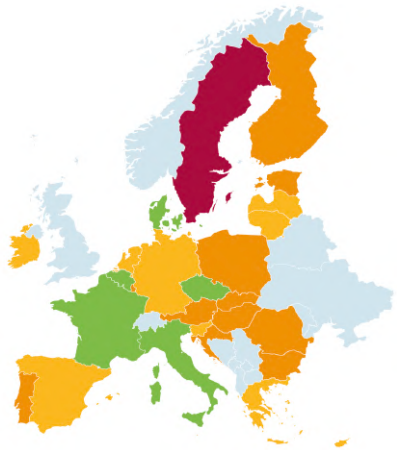
I början av 2026 finns inga direkt utformade incitament för energigemenskaper i Sverige, på samma sätt som det finns i vissa EU-länder. Nedan presenteras några regleringar som påverkar energigemenskaper.

IKN-nät

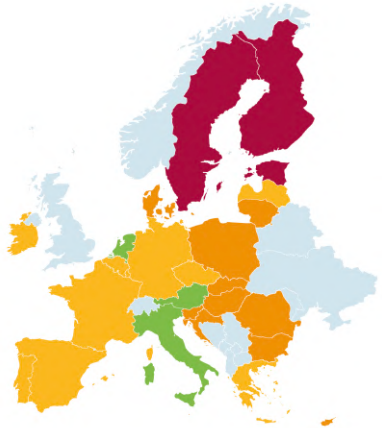
För att bygga eller använda en elledning krävs i regel nätkoncession⁵, men det finns vissa undantag för interna elnät, så kallade icke-koncessionspliktiga nät. Tidigare fick el endast delas inom en byggnad samt från bostadshus till byggnad som ej är bostadshus, men sedan 2022 är det tillåtet att dela el på interna nät mellan bostadshus, vilket möjliggör för energigemenskaper att dela el i ett kompletterande nät.

Tariff

Delning i kompletterande nät undantas från nätaggifterna då den sker bakom mätaren, vid virtuell delning betalas däremot fullpris. Detta kan anses rimligt då lokalnätet utnyttjas för delningen och kostnaderna annars riskerar att vältras över på andra kunder. Samtidigt kan man argumentera för en reducerad överföringsavgift om energigemenskapen är geografiskt avgränsad och endast utnyttjar en mindre del av nätet. Österrike har exempelvis infört en modell där den rörliga nätaggiften reduceras, med olika nivåer beroende på om elen överförs inom lokal- eller regionnät.

Översikt över hur EU:s medlemsländer har **infört definitioner** av energigemenskaper i nationell lagstiftning. Kartläggningen baseras på Rescoops uppföljning 2024 av medlemsländernas införlivande av relevanta EU-direktiv och bedöms utifrån graden av implementering.

Översikt över hur EU:s medlemsländer har **infört främjande policy och stödstrukturer** för energigemenskaper. Bedömningen baseras på Rescoops uppföljning 2024 av genomförandet av EU-direktiv och visar graden av politiskt och regulatoriskt stöd.

⁵ RISE (2024) [Systemförändring med lokalt delad energi slutrapport](#)

⁶ Rescoop (2024) [Transposition Tracker](#)

Dagens avgifts- och skatteregler ger olika villkor för lokal och virtuell delning.

Lagförslaget kring energidelning föreslås träda i kraft 1 januari 2027.

Energiskatt

All elanvändning beskattas som huvudregel i Sverige. Dock finns några undantag, där bl.a. egenanvänd solel är skattebefriad om anläggningen är under 500 kW. Kollektiv egenanvändning kan uppnås genom energidelning via kompletterande nät, och är då oftast också skattebefriad. För virtuell delning finns idag inga motsvarande skattelättnader. Ett argument för att införa sådana är att skapa likvärdiga villkor mellan villaägare som kan installera egna solceller och t.ex. lägenhetsboende som annars saknar den möjligheten, samt lika villkor mellan energidelning inom virtuella och kompletterande nät. Anledningar emot en skattesänkning är att energiskatten ska bidra till resurseffektiv elanvändning samt vara konkurrens- och aktörsneutral.

Energidelning

I februari 2026 presenterade regeringen ett lagförslag om energidelning⁶. Förslaget definierar energidelning och tydliggör att delningen behöver ske inom ett och samma elområde. Det är kundens elleverantör som ska dra av den delade elen från användarens totala uppmätta förbrukning. Förslaget har mött kritik för att vara minsta möjliga implementering av EU-direktivet.

Forskningsstöd

För att främja utvecklingen av energigemenskaper föreslog Energimyndigheten² 2024 riktade medel för forskning och utveckling inom området. Under 2025 beviljade Energimyndigheten stöd till 19 projekt inom energigemenskaper och energidelning.

⁶ Regeringskansliet (2026) [Nya lagar om elsystemet](#)

Exempel på pågående energigemenskaper

Energigemenskaper i Sverige

Antal: Uppskattningsvis finns omkring 200 stycken i varierande storlek och utformning

Exempel på upplägg:

- Bostadsrättsförening med gemensam solel
- Kooperativ/bylag som investerar i lokal produktion
- Kommunala initiativ i samverkan med olika aktörer
- Pilotprojekt för virtuell delning

Energigemenskaper i EU

Antal: I EU uppskattar man att det finns ca 9000 energigemenskaper, antalet varierar kraftigt mellan länderna och beroende på definition.

Vilka länder har flest: Tyskland, Österrike och Nederländerna

Nedan presenteras tre av Sveriges tvåhundra projekt för energigemenskaper, där ännu fler finns inom EU⁷.

Tamarinden – Örebro

Bostadsområdet Tamarinden, som utvecklas av Örebro kommun, omfattar ca 800 bostäder och flertalet verksamhetslokaler⁸. Energilösningen består av solceller, batterier, ett internt lågtempererat fjärrvärmenät samt ett internt likströmsnät för delning av el, det vill säga ett kompletterande nät⁵. För en effektiv styrning av områdets energi- och effektresurser har en gemensam automationsplattform utvecklats, som även är möjlig att använda utanför Tamarinden.

För att möjliggöra energigemenskapen har flera regulatoriska utmaningar överkommits. Tolkningen av kraven för IKN-nät var länge oklar, men 2024 fick Tamarinden besked om att det är tillräckligt med en anslutning till det ordinarie elnätet per fastighet, även när flera byggnader inom fastigheten kopplas samman via ett internt nät. En annan omtvistad fråga var huruvida de ingående solcellsanläggningarna kunde ses som separata anläggningar eller ej. Högsta Domstolsförvaltningen slog fast att så var fallet vilket gör att dessa understiger 500 kW och därmed fräntas beskattning på egenanvänd el, vilket gör energidelningen lönsam.

⁷ EU (2025). [Swedish islands explore the power of energy communities](#)

⁸ RISE (2024) [Så blev energidelning möjlig för futuristiska stadsdelen Tamarinden](#)

**Standardisering
och automatisering
krävs för att använ-
da virtuell delning
storskaligt**

Hammarby sjöstad – Stockholm

Energigemenskapen i Hammarby Sjöstad är en självständig organisation som samarbetar med ElectriCITY Innovation och andra aktörer med målet att dela el, sänka energikostnaderna och öka användningen av förnybar energi⁹. Gemenskapen består av 10 BRF:er och ca 1000 lägenheter. Medlemmarna har tillsammans upphandlat solceller och batterilösningar, vilket har resulterat i ekonomiska fördelar i form av rabatter⁶. Då energin delas genom virtuell delning underlättar det för in- och utträde ur gemenskapen och i framtiden finns det möjlighet för många olika typer av aktörer att delta.

Då det i början av 2026 inte finns några ekonomiska incitament för energigemenskaper via virtuell delning, har Hammarby Sjöstad gett förslag till en modell mellan elnätbolag och elhandelsbolag vilket skulle ge energidelning via virtuell delning lägre skatt och nätavgifter. Modellen syftar till att ge fördelar för både elnätsägare, elhandelsbolag och energigemenskapen själv men kräver att alla medlemmar i gemenskapen tillhör samma elhandelsbolag då det är dessa som skulle ansvara för att administrera delningen.

En annan iakttagelse från Hammarby Sjöstad har varit att det krävs standardisering och automatisering av data från fastigheter och styrsystem för att underlätta virtuell delning, vilket är något som tagit mycket tid att utveckla inom ramen för pilotprojektet.

⁹ ElectriCITY (2026) Mikronät i Hammarby Sjöstad

EnergyNets koncept bygger på att eldistribution organiseras i flera lager med en decentraliserad struktur.

Lösningen består av parallella likströmskablar tillsammans med elväxlare som kontrollerar effekt, energi och elkvalitet

EnergyNet – Lund

EnergyNet är ett energidelningsinitiativ som utvecklats av företaget ViaEuropa inom innovationsprogrammet Viable Cities av Energimyndigheten, Formas och Vinnova. Lösningen består av ett kompletterande likströmsnät som kombineras med elväxlar¹⁰.

Elväxlarna styr kraftelektroniken i systemet och kan begränsa effekt mot överliggande elnät, vilket ska möjliggöra installation av lokal produktion och lagring som tidigare nekats av elnätsbolag. Elväxlarna kan hantera och omvandla både lik- och växelström samt koppla samman lokal produktion, lagring och elanvändning. De innehåller även ett operativsystem som via Energy Protocol möjliggör kommunikation mellan de olika elväxlarna och med det överordnade styr- och avräkningssystem som hanteras av en Energy Net-operatör. Protokollet är öppet och kan integreras med olika leverantörer av laddinfrastruktur, batterier och solceller.

Under våren 2025 sammankopplades två fastigheter i Brunnshög i Lund med EnergyNet-lösningen. Den ena fastigheten består av kontor, bostäder och gym och den andra ett parkeringshus med flertalet elbilsaddare, båda är utrustade med solceller och batterier. Det nya interna elnätet ägs av en nyskapad energigemenskap. En större pilot av EnergyNet i Lundakvarteret Pottungen inleds 2026 och består av 270 lägenheter¹¹, vilket ska möjliggöra solcellsinstallationer på fastigheter som tidigare nekats av elnätsägaren.

¹⁰ Elnätsägaren (2025) [Så funkar Jonas Birgerssons lokala nät](#)

¹¹ Elnätsägaren (2025) [Elnätsägare får anpassa sig till den nya verkligheten](#)

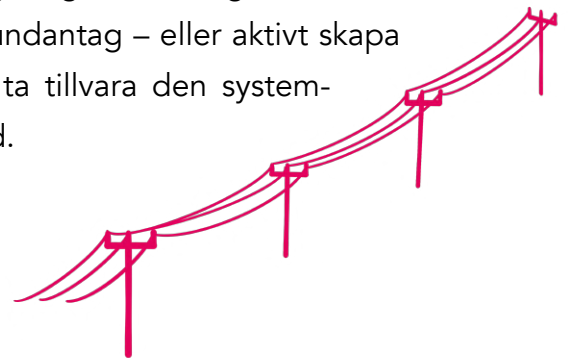
Framtiden för energigemenskaper

Intresset för energidelning och energigemenskaper har ökat markant de senaste åren, både i Sverige och i övriga Europa. Efter att begreppet infördes i EU:s elmarknadslagstiftning har medlemsländerna valt olika vägar för implementering, med varierande grad av stöd och anpassning av regelverk.

I Sverige finns flera initiativ, men de flesta befinner sig fortfarande i pilot- eller demonstrationsfas. Det råder en bred nyfikenhet kring vilken betydelse energigemenskaper kan få – både för enskilda hushåll och för elsystemet som helhet. Samtidigt återstår flera centrala frågor: Ska en tydlig definition införas i svensk lag? Bör skatte- eller tariffincitament införas? Och vilka krav ska ställas på energigemenskaper och på nätägare?

Mycket återstår att klargöra, men det står klart att energigemenskaper väcker stort intresse. Frågan framåt är om Sveriges regering och nätägare enbart ska hantera dem som ett undantag – eller aktivt skapa förutsättningar för att ta tillvara den systemnytta de kan bidra med.

Faktabladet är framtaget av Power Circle inom ramen för ett forskningsprojektet med finansiering av Energiforsk